

Ucraïna vol ser frontissa

Tot i l'esclerosi social i política i una reforma econòmica fràgil, Ucraïna referma la seva independència. S'acosta a Occident i manté Rússia a ratlla.

D'Ucraïna se n'ha parlat últimament, però només en clau geopolítica i geoestratègica. Dels acords amb l'OTAN i/o del pacte de veïnatge amb Rússia que tanca, ara com ara, el conflicte per la flota i el port de Sebastopol. Però a més d'una peça clau en el trencaclosques de l'atlantisme o del país que apedaça com pot el sarcòfag de Txernòbil, Ucraïna és una antiga república soviètica que des de fa cinc anys intenta trobar una nova identitat.

Resulta que Ucraïna és el primer estat d'Europa i el segon del món on més s'aplica la pena de mort. El 1996 van ser executades per afusellament 196 persones. Durant mesos el govern de Kíev ha intentat amagar aquesta xifra i ha fet com si no sentís els missatges del Consell d'Europa, del qual és membre, que no para d'exigir-li l'abolició de la pena de mort. Un càstig que a Ucraïna pot anar acompanyat d'un fet especialment cruel: la família no té el dret a recuperar el cadàver per enterrar-lo. Els sondejos públics continuen dient que els ucraïnesos donen suport a la pena de mort perquè pensen en Rússia, perquè creuen que és la millor manera de barrar el pas a la criminalitat.

Diffícilment, però, podria arribar Ucraïna a un nivell de violència semblant al de Rússia. Per la senzilla raó que en dissoldre's l'URSS el règim de Kíev no va engegar, com va fer el ieltsinisme, el procés de privatitzacions i de saqueig de recursos naturals (l'anomenada acumulació criminal de capital). Ucraïna es va recloure en l'autarquia i l'autocomplaença independentis-

ta de l'etapa de Leonid Kravtchuk, i no va començar a sortir-ne fins que Leonid Kutzma, un antic director de l'empresa estatal de míssils nuclears, va arribar a la presidència. Nomenklaturista pragmàtic, Kutzma governa havent de pactar la reforma industrial, agríco-

ARXIU / EFE

la i financera amb un parlament dominat pels hereus de les essències soviètiques.

Així els primers i fràgils símptomes de reactivació econòmica conviuen a Ucraïna amb realitats d'estancament. A les seves 225 mines es treballa en pèssimes condicions, hi ha una mitjana d'un mort diari per accident de treball i el milió de miners malviu amb salaris que sovint cobren amb setmanes de retard. I en l'agricultura, l'altre sector punter de l'economia, les xifres també van associades a l'escassetat: el 1996 es van produir 24 milions i mig de tones de blat, 12 milions de tones menys que el 1995. Dades que encara són més desastroses si es comparen a la producció dels temps soviètics, quan Ucraïna en produïa 50 milions de tones l'any.

Però a diferència de Bielorrússia, l'esclerosi política i administrativa

i la lentitud de les reformes no han generat a Ucraïna cap moviment popular ni cap iniciativa d'elit que proposi la "salvació" mitjançant una nova supeditació a Rússia. Des dels comunistes i el mateix Kutzma, identificats com els més russòfons, fins als nacionalistes pro-occidentals del moviment Rukh, tots semblen d'acord a mantenir la independència, allunyar els perills de divisió territorial (precisament en els territoris de l'oest que havien estat polonesos és majoritari el Rukh) i marcar els límits a Rússia cada cop que calgui.

Un cert sadomasoquisme ha marcat al llarg dels segles les relacions entre Rússia i Ucraïna. El Kremlin sempre afalagava la que considera alhora província, bressol i graner, però pocs han oblidat episodis "imperials" com la gran fam del 1933, provocada per Stalin per castigar els camperols ucraïnesos, que va causar la mort de més de sis milions de persones. Per això l'estiu de 1941, milers d'habitants de Kíev sortiren al carrer braç enlaire per saludar l'entrada dels alemanys.

L'actual oportunitat històrica d'Ucraïna d'allunyar-se i diferenciar-se de Rússia és la mateixa que la porta a fluids intercanvis comercials amb els Estats Units i la UE, camí que va directament al llindar de l'OTAN. Possiblement Kíev no gosarà mai d'enfurismar Moscou amb una plena incorporació a l'atlantisme perquè l'interessa més ser frontissa entre una Rússia germana malgrat tot i un Occident disposat a evitar la reconstrucció de l'imperi.

Protesta nacionalista davant el parlament, a Kíev, al març d'enguany.

Tot el ventall polític ucraïnès, inclòs el president Leonid Kutzma, identificat com a russòfon, està d'acord a marcar distàncies amb Rússia cada cop que calgui.

Llibert Ferri